

LEVEN EN WERKEN IN RUIMTE EN TIJD

LOUIS G. LE ROY

PIET VOLLAARD

ROB HENDRIKS

WIM VAN DER KAADEN

TINEKE SCHOENMAKER

VAN MONDRIAAN TOT LE ROY (EN VERDER)

INZENDING PRIX DE ROME 1995

ROB HENDRIKS

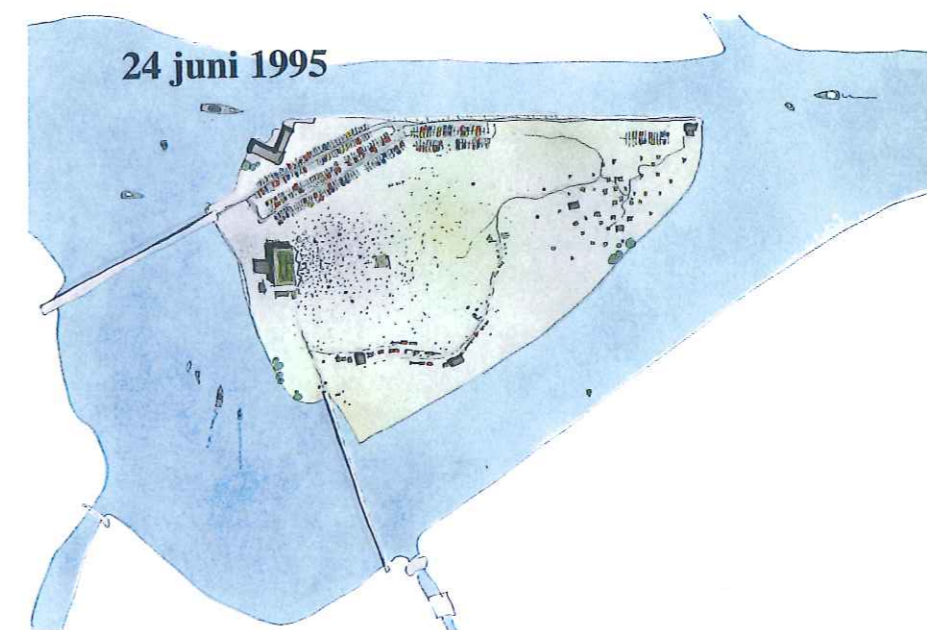
oe hoger de complexiteit van het systeem, des te groter de overlevingskansen. Complexe en rijke structuren ontstaan doordat zij groeien, transformeren, instorten, opnieuw beginnen, etc. Dit proces van ontwikkeling in de tijd is moeilijk, zo niet onmogelijk, te simuleren. We hebben pioniers nodig; onbewuste stedenbouwers, die het terrein voorbereiden en de eerste vormen aan de toekomstige steden geven. Allerlei vormen van tijdelijke huisvesting kunnen helpen: volkstuinten, campings, woonwagenkampen, stadsnomadenterreinen, kraakpanden, woonboten, etc. Verschillende groepen worden uitgenodigd het land te koloniseren. Zij zullen als eerste plekken met specifieke kwaliteiten gaan bewonen. Sommigen met gedeelde belangen zullen zich groeperen, anderen zullen zich afzonderen van de groep. Net als bij andere complexe systemen zal er na verloop van tijd uit de chaos een nieuwe ordening, van een hogere orde, ontstaan. Er ontstaat een soort stad met hoge en lage dichtheden, openbare ruimten, woon-werk-combinaties, etc.

Zijn de eerste stappen eenmaal gezet, dan zal het gebied een razendsnelle ontwikkeling doormaken. Provisorische bouwsels worden vervangen door huizen, het creatieve en dynamische image van de nieuwe buurt heeft een zekere aantrekkingskracht op nieuwe groepen bewoners. De pioniers besluiten ofwel zich voor langere tijd te vestigen of trekken mee met een nieuwe groep 'ontdekkers' om de rest van het land te civiliseren, niet uit zedingsdrang maar uit bittere noodzaak.

Fragmenten uit het eilandjournaal

24 juni 1995

De midzomernachtfeesten op het eiland groeien uit tot een bescheiden "Pinkpop van het Noorden", dertigduizend Festivalgangers brachten drie dagen en nachten op het eiland door. Non-stop muziek, dans, spektakel. Handige jongens uit horeca, tientallen marktkooplieden en illegale handelaren probeerden hun waar te slijten. Het in de haast opgerichte camping-restaurant loopt als een trein. Dankzij de traditionele onweersbui aan het eind van de derde dag viel het afsluitende vuurwerk in het water en veranderde de provisorische camping in een modderpoel. Talloze dagjesmensen op boten dobberden nog wat rond. Van het grasveld dat als parkeerplaats en podiumveld dienst deed is niet veel meer over. Enkele achtergelaten caravans staan er nog. Ook de campingbaas heeft besloten op het eiland te blijven. Hij gaat een camping voor stacaravans e.d. beginnen. De twee op het eiland gelegen loodsen werden eindelijk gekraakt en worden op het moment drastisch vertimmerd.

11 april 1997

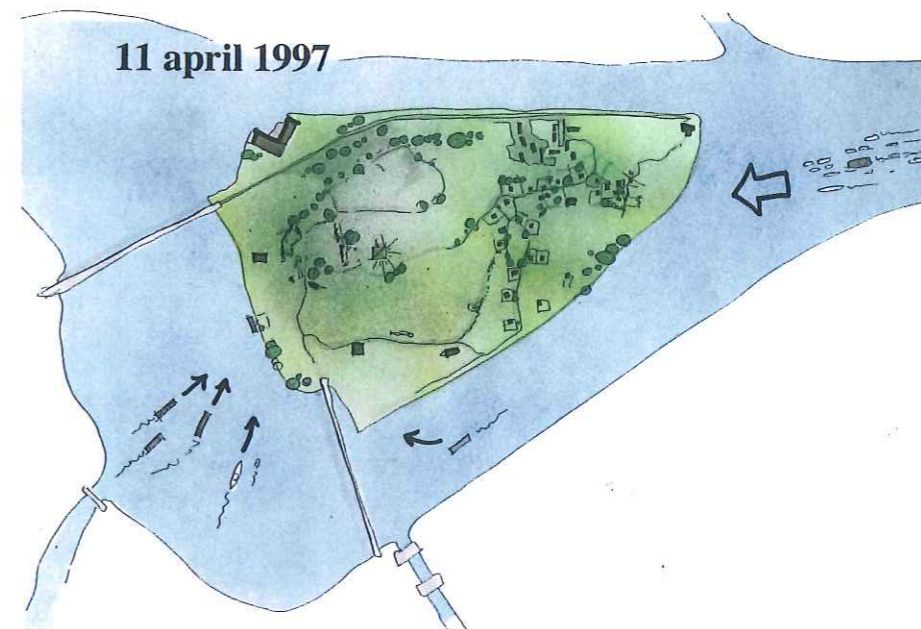
Het midzomernachtfeest is te groot voor het eiland geworden. Na de drama's met meer dan honderdduizend bezoekers vorig jaar is besloten uit te wijken naar het gebied rond Ruigoord. De ravage die acht jaar festival op het eiland heeft nagelaten is niet te beschrijven. Er groeit nagenoeg niets meer, meer dan de helft van het terrein is 's zomers een dorre vlakte en 's winters een blubberpoel. Dit heeft een aantal geestverwanten van Louis Le Roy doen besluiten op het eiland met de bouw van een tweede Ekokathedraal te beginnen ter plaatse van platgestampte terrein rond het podium. Bomen worden geplant, planten gezaaid en sinds de gemeente Zaandam heeft toegezegd restanten klinkers, kinderhoofdjes, stoepbanden en putten op het terrein te storten verrijzen her en der spontaan fantastische bouwsels. Zaandam kijkt argwanend toe. De camping krijgt nieuwe klanten nu blijkt dat er grond voor permanente plaatsten verhuurd en ook verkocht wordt. Een paar bouwers aan de Ekokathedraal zetten, als het ware pioniers, voor zichzelf de eerste huisjes neer. Het terrein krijgt al snel de aanblik van een volkstuinencomplex langs het spoor. Nu het bestemmingsplan voor het eiland bij wijze van experiment is gewijzigd in een "bestemmingsontwikkelingsplan" worden er her en der woon- werkcombinaties uit de grond gestampt, met name in de vijf kraakpanden. Rond het voormalige camping-restarant (nu: buurtcafe "het andere einde van de wereld") groeit de kern van de kleine nederzetting, met de uitgesleten festivalpaden als voorzichtige infrastructuur.

23 augustus 2001

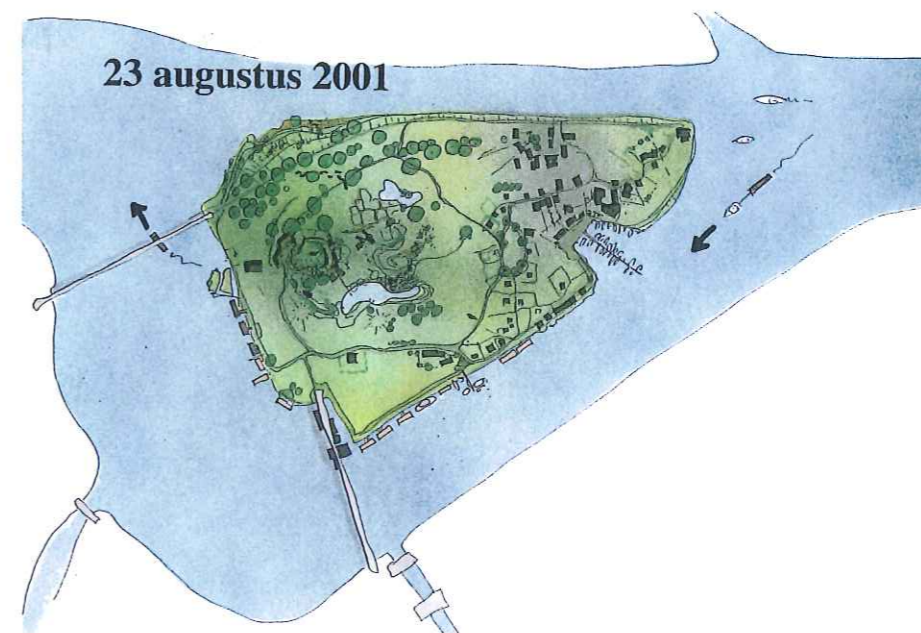
Met het op het eiland gestorte puin, dat vrijkwam bij de sloop van de Stopera, komen de bouwwerkzaamheden aan de Ekokathedraal in een plotselinge stroomversnelling. Paden worden bestraat en bizarre bouwsels komen tot stand uit wat ooit Amsterdams trots was. Een legertje van creatieve werklozen heeft zich, sinds de lezing van Le Roy vorige week, aangemeld om mee te bouwen. Vanuit biologisch standpunt bezien maakt het eiland een verbazingwekkend snelle evolutie door. Het blijkt dat bepaalde plantensoorten die hier vroeger voorkwamen, maar sinds de aanleg van het kanaal en de havens verdwenen zijn, nu weer op het eiland gesignaleerd zijn. In de noordwest punt dreigt zowaar een bos te ontstaan! Voor dit gebied geldt een strikt bouwverbod. Op de grens van land en water is een prachtig, langzaam aflopend "verlandingsgebied" gekomen, waar flora en fauna welig tieren. Nieuwsgierig geworden maken Zaandamse families zondags de eerste voorzichtige uitstapjes naar het vreemde terrein. Het grootste gedeelte van het voormalige camping-/volkstuinengebied is nu verkocht aan zelfbouwers. Tussen de tuinhuisjes verschijnen ook enkele luxere woningen waar permanent gewoond en gewerkt wordt.

Ten oosten van de nederzetting hebben enkele woonwagenbewoners hun kamp opgeslagen. Twee kraakpanden zijn gelegaliseerd, de sauna en de drukkerij zijn erin gebleven. Aan de noordzijde van het eiland wordt het een aantal woonboten toegestaan tijdelijk aan te meren. Het nieuwe café met terras aan de westkant heeft een drukbezochte aanlegsteiger voor dagjesmensen; de plannen voor een jachthaven zijn in de maak.

11 april 1997

23 augustus 2001

15 november 2004

Vanaf het moment dat het nieuws in Amsterdam de ronde is gaan doen dat er nieuwe aanlegplaatsen voor woonboten bij het eiland in Zaandam zijn, dreigt er een ware invasie van boten uit het Zuiden plaats te vinden. In allerijl worden er nieuwe steigers gebouwd. Ook de jachthaven kan het aantal bezoekende boten nauwelijks aan.

Het permanente en tijdelijke bewoners op het eiland is nu zo groot, dat er draagvlak is voor enkele kleine winkels en dienstverlenende bedrijfsjes. De eerste bouwdelen van de Ekokathedraal zijn langzaam overwoekerd of zakken langzaam in de zachte grond. Het stapelen met puin en stenen gaat door; het centrum van de activiteiten verplaatst zich in noordelijke richting, waar tussen de heuvels een grote ruimte lijkt te ontstaan. Drie torens beginnen zich tegen de lucht af te tekenen. De busboot heeft er twee haltes bij op het eiland. Maar dat is niet de enige verbinding met het vaste land die sterker wordt: de bewoners van de huizen aan de zuidoever van het Zijkanaal G zijn, geïnspireerd door hun overburen op het eiland, overgegaan tot het aanleggen van tuinen in en aan het water. Ook zijn er, kort na het opheffen van het verbod boven het water te bouwen, verschillende paalwoningen in het kanaal gezet.

28 mei 2012

Een middelgrote projectontwikkelaar heeft, inspeland op het wervende creatieve imago van het eiland, een nog relatief ongerept deel van het eiland gekocht om er, in samenwerking met toekomstige bewoners, een aantal zelfbouwprojecten en twee autarkische woongebouwen neer te zetten; deze laatsten krijgen geen enkele aansluiting op gaslicht of rioleringsnet, maar zijn volledig zelfvoorzienend. De woonwagenbewoners hebben, vooruitlopend op de bouwactiviteiten, hun kamp westwaards verplaatst. Ook verkocht is één van de drie overgebleven kraakpanden; aan de bewoners. Het zijkanaal G wordt niet meer voor de doorgaande scheepvaart gebruikt. De nieuwe vormen van wonen op het water groeien van twee kanten van het kanaal naar elkaar toe. Venetië aan de Zaan. Een netwerk van steigers verbindt de twee oevers. Veel woonboten hebben de oevers van het eiland verlaten om elders hun geluk te beproeven. Het amfitheater in de Ekokathedraal is zover af dat de eerste voorstelling vanavond gegeven kan worden. Door de grondwinning ten behoeve van de bouw zijn er op twee plaatsen in de Ekokathedraal kleinere meren ontstaan. Een groep bewoners richt één ervan thans in als waterzuiveringsbekken. Het andere is onderdeel van een wilde speeltuin voor en door de jeugd van het eiland. Het water hervindt zijn waarde in dit waterland...

